

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Horisori nefrancați nu se
primesc. — Manuscrisuri nu se
reținut.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dufas, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppel
Nachfolger; Anton Oppel, J.
Dommer, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agence Havas, Buc-
cursale de Românie; în Ham-
burg: Karolyi & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 6 or. și
10 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta“ iese în da-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30: etagi
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu anul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 151.

Brașov, Mercuri, 10 (22) Iulie.

1896.

„Cel mai mare pericol“...

Scirea, că guvernul unghuresc a interzis de-a se discuta, într-o întrunire a reuniunii gimnasticilor sași din Ardeal, serbarea memoriei marelui naționalist sas Stephan Ludwig Roth, a produs resens într-o parte însemnată a foilor din Germania. Aceste foi publică articuli foarte simpatice pentru Sașii din Ardeal și foarte aspri față cu „escesele șovinismului maghiar“.

Imprejurarea acésta, care contribuie numai a nutri agitațiunea spiritelor în sinul Sașilor ardeleni, a pus în mișcare și pe oportuniștii din comitetul central săsesc, așa că ei au aflat de lipsă de-a da ore-carî deslășiri într-un comunicat, ce s'a publicat de curénd în „Münchener Allgemeine Zeitung“.

Comunicatul se silesce a presenta de-ocamdată amintita interdicere numai ca un esces de zel „patriotic“ al căpitănatului poliției din Mediaș. Contra acestui esces al organului subordinat — adauge comunicatul — s'a făcut imediat recurs și numai acuma se va arăta, decă guvernul este amestecat în joc, orî nu. În cazul, când guvernul n'ar concede serbarea lui Roth „ar urma conflicte neplăcute“.

E lucru firesc, ca cei ce stau în tabăra guvernului să caute a lua astfel în apărare intențiunile lui și atunci când n'ar mai trebui să se îndoiescă despre ele. Dér recursul va trebui să fiă în curénd rezolvat și atunci putem să fim foarte curiosi, cum se vor desfășura „conflictele neplăcute“ prevédute de statul major al oportuniștilor.

Interesant este, că amintitul comunicat nu se mărginesce numai la afacerea opririi serbării lui Roth,

ci se ocupă și de cestiunea convocării unei conferențe naționale săsesci (Sachsentag). El contestă, că ar fi meritul Sașilor „verđi“, că s'a sulevat acésta cestiune, și dice: „Sachsentag e prevédut de programul național săsesc și președintele comitetului central săsesc, Dr. Wolff, a convocat comitetul central — nu în urma stăruinței „verđilor“ — pentru ca să se pregătéscă conferența săsescă. Sachsentagul se va ține și guvernul va concede ca să se țină“...

Comunicatul se termină cu următoarea constatare: „Cel mai mare pericol, ce amenință acum poporul săsesc, sunt ne mai audele scopuri, ce le urmăresce politica școlară, și cari la congresul școlar regnicolar au fost resumate în cuvintele: totala prefacere în școle de stat și totala maghiarisare a școlilor confesionale. Aceste scopuri vor afla poporul săsesc unit“.

Din observarea ultimă putem deduce, că comitetul central săsesc voiesce să motiveze necesitatea convocării unei conferențe naționale săsesci cu marele pericol, ce amenință pe Sași din partea politice școlare, careia i-s'a dat expresiune în congresul ținut la Pesta sub auspiciile guvernului unghuresc.

Vedem, că presa germană se ocupă serios de nouăle invinuirii și amenințării, cu cari au fost întemperate naționalitățile și confesiunile nemaghiare de acel „congres școlar“. Tot „Alg. Ztg.“ din München publică în acésta cestiune un remarcabil articol intitulat: „Lupta pentru școlă în Ungaria“.

După-ce numita fóiă arată, că așa dîsul „congres școlar regnicolar“ în loc să discute cestiuni științifice și pedagogice-didactice a făcut mai mult numai politică, și încă politică

șovinistă națională, dice, că de către vorbitori, în frunte cu ministrul de instrucțiune și cu actualul vicepreședinte al camerei, s'a proclamat în mod hotărit lupta pentru școlă, declarându-se resboiul pe față naționalităților și confesiunilor, cari posed și susțin școle propriie.

Fóia germană speră, că cei astfel amenințați și atacați nu vor rămâne datori cu răspunsul. „La acésta“, dice, „ii împinge nu numai bunul lor drept, ci și sfânta datoriă de apărare propriă, grijea îndreptățită pentru esistența lor. Decă ar primi în tăcere și cu resignațiune răbdătoare resboiul, ce li-se anunță, atunci acésta ar fi echivalent cu sinuciderea lor morală și națională“.

Förte bine și nemerit vorbesce gazeta din München când adauge, că, decă până acuma silințele ce și le-au dat conducătorii unor naționalități nemaghiare de-a face ca toți nemaghiarii să se unéscă pentru o comună apărare, au avut până acuma numai puțin succes, acésta se póte în viitor schimba. „Seriósa amenințare a școlei confesionale ar fi acel motiv, care cu-o putere irresistible ar realiza acésta alianță de apărare a Nemaghiarilor“.

Se vede de aici, că a pătruns și în Germania convingerea, că nu mai merge cu manevrările isolate, atât de mult agreate de oportunistul săsesc, ci față cu pericolul comun este neapărat de lipsă apărarea comună.

Intr'adevăr, cel mai mare pericol este amenințarea cu nimicire a învățământului național și confesional, dér acest pericol nu amenință numai pe poporul săsesc, ci pe toate națiunile nemaghiare.

De aceea pericolul trebuie să îndemne pe Sași nu numai a se uni

între sine, ci a se uni cu toate celelalte națiuni conlocuitoare, de-o potrivă atacate și amenințate.

Austro-Ungaria și România.

Am dat în estras articolul, ce l'a publicat „Fremdenblatt“, organul ministeriului de esterne austro-ungar, din incidentul scirei, că împăratul Francisc Iosif va visita la tómnă Curtea română. Reproducem astădi în tótă estensiunea acest important articol, care a fost direct inspirat de contele Goluchowski. Eătă-l:

„Scirea, că Impăratul Francisc Iosif are intenția să facă o vizită la Curtea română, a fost primită, de sigur, cu satisfacție în tótă Austro-Ungaria. Visita acésta, înapoierea celei făcute vara trecută de părechia regală la Ischl, este expresia lămurită a relațiunilor amicale ce esistă din fericire între monarchia noastră și inffloritorul stat vecin și cari s'au mai consolidat, cum se scie, în timpii din urmă. România, prin munca ei interioară seriosă, sub conducerea unui suveran cu mari însușiri de om de stat, și-a cucerit printre statele Europei o pozițiune, care aprópe nu mai are nici o nevoie de demarcațiune esterióră specială. Cine a observat cu o atenție ore-care desvoltarea vieții politice și culturale pe acel teritor altă-dată atât de zdrcinat, cine a urmărit istoria celor din urmă două-decăt de ani, scie, că România a devenit un stat puternic, aședat pe o temelie solidă care póte privi cu mândria la cele cucerite, cu încredere la viitor și-și póte spune cuvântul său puternic. Ea se bucură adî de drepturi egale în cercul popórelor europene, și precum își reamintesc cu consciența de sine luptele schimbăcióse ce a susținut în veacul trecut, în vremuri grele, în poziția sa espusă, tot așa se póte bucura cu consciența de sine de importanța ei actuală ce și-a cucerit cu armele resboiului și ale păcii. Când Impăratul nostru va stringe mâna regelui Româ-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Michail Kogálniceanu

— Bărbatul de stat. —

Viața omenescă se desăvîrșesce în acțiune, precum o plantă se desăvîrșesce în fruct, precum opera de artă literară își găsesce expresiunea cea mai înaltă în dramă. Simțirea și ougetarea își au ultima efflorescență în voința rațională. Frumos este să citesci pe Alfred de Musset și să străbați cu densusul totă gama emoiunilor omenesci, dela cele mai naive și mai blânde, până la cele mai furtunóse și mai adénoi, séu să admiri în extaz grațioasele producțiuni ale unui Correggio; interesant este să urmezi cu Newton mișcările corpurilor cereșci, séu să te cufunđi cu Schopenhauer în meditațiuni asupra ființei și sórtei omenesci; însă priveliștea cea mai vrednică de om este însuși omul luptându-se pentru îmbunătățirea condițiilor de existență ale sale și ale semenilor săi! Un Pericles conducénd prin puterea cuvântului pe Atenieni către o viață mai demnă, un Napoleon transforménd cu geniul său un continent întreg, un Cavour forménd importantul regat al Italiei din ceea ce Metternich numea o es-

presiunea geografică și guvernându-l cu legi înțelepte, — sunt spectacule cu mult mai marete decât opera de artă, decât un organism științific séu un sistem filosofic orî cât de bine întocmit și motivat în amănuntele lui. Piedicele ce întempină un artist séu un ougetător sunt slabe în comparațiã cu uriașele stavile de cari se isbesce și pe cari trebuie să le trecă un bărbat de stat pentru realizarea idealului său.

Kogálniceanu era format din ael argil prețios și rar din care se alcătuiesc bărbatii de stat. El poseda într'un grad înalt darul de a proba și de a convinge, un entusiasm vehement pentru poporul său, o sensibilitate viuă, pasiuni puternice, o inteligență vastă și multilaterală, isvóre nămeróse și bogate pentru înlăturarea unei dificultăți practice. Era într'insul ceva, care innobila chiar violența. Arta de a scrie și de ași exprima gândirile în fraze limpede și marete erau pentru densusul mijlóce. Scopul său, întocmirea generală a intelectului său era de a conduce barca statului cu măestria unui cărmaci consumat, de a o strecura printre stânci cu dibăciă séu de a-i imprima la momentul priincios o schimbare de direcție care să o scape de peire.

De cum ajunse în vîrsta maturității, el începú să se gândească a ridica la dem-

nitatea de ómeni o clasă înjosită și miseră, a pune fréu unei oligarchii, care de vécuri se ridicase d'asupra dreptului comun, de a stîrpi vițiile ce isvorau dintr'o putere nemăsurată și vițiile născute dintr'o miserie adéncă, de a scurta séu chiar de a nimici distanța dintre asupriți și asupritori, dintre cei cari aveau numai drepturi și cei cari aveau numai datorii, de a pune capét unei situații anormale, care făcea slăbiciunea noastră și tária vrăjmașilor noștri, de a ridica la demnitatea de cetățeni atâtea milioane de olăcași, în cari țera ar fi putut să găsescă cel mai puternic sprijin contra uneltirilor străine.

Pentru ca să-și împlinéscă acest vis, nu i-a lipsit nici mîntea, nici curagiul, nici puterea de a combina, nici puterea de a executa. Viața lui este plină de atâtea fapte mari, încât spațiul ce ni-se acórdă în colónele acestei foi nu sunt de ajuns spre a le nara în amănuntele lor. Registrul activității sale publice este așa de întins, încât se ridică dela notele cele mai de jos până la accentele cele mai acute. Nici un act mare nu s'a petrecut în istoria noastră contemporană fără ca el să nu fi luat parte la densusul, nici un moment marcant nu l'a găsit nepregătit. Despre densusul s'ar putea dice cu tótă seriositatea ceea ce Cicerone

dicea în ironie despre consulul Fabius, că „n'a dormit de loc“ în timpul magistraturii lui.

Pe cât timp domnia lui Mihail Sturza era încă tare, rezimată pe protecția străină, care găsisse într'insul un adept inteligent, Kogálniceanu nu cređu, că a sosit momentul priincios de a lucra contra regimului regulamentar. Drept vorbind, pe atunci idealul său politic nu era prea departe de al Domnitorului. El se simțea personal destul de bine sub un regim care, fără a se avénda în reforme primejdioase, începuse a intra pe o cale regulată față cu hoștiile desordonate ale epoei Fanarioșilor, care scia să prețuiescă talentul și sóința lui când ele nu se întorceau împotriva stării de lucruri consfințite prin Regulamentul Organic, care îi oferea favoruri îndestulătoare pentru o natură mai moderată. Epioureu cultivat și de bun gust, el se adapta la o situațiã politică și socială în care abaterile lui, decă nu erau cu totul îngăduite, nu erau reprimare cu asprime. Copil răsfațat al guvernului lui Mihail Sturza, de ce ar fi luat el însuși inițiativa la răsturnarea lui?

(Va urma).

